

Taideaktivismi

Kalevalaseuran vuosikirja 106

Toimittajat Mari Mäkiranta, Jonna Tolonen & Niina Hämäläinen

Vuoden 2027 Kalevalaseuran vuosikirjan teemana on taideaktivismi. Viime vuosina olemme Suomessa todistaneet muun muassa Elokapiinan ympäristöaktivismia, opiskelijoiden oppilaitosvaltauksia ja saamelaiden oikeuksia ajavan Ellos Deatnun kamppailuja. Kaikissa näissä kansalaisaktivismin muodoissa taide on olennainen osa poliittisen viestin esilletuomista ja näkyvyyttä. Suomessa nähty poliittinen liikehdintä ja kansalaisaktivismi ovat yhteydessä viime vuosina maailmaa ravistelleisiin maailmanlaajuisiin #metoo-, Black Lives Matter- ja Arabikevät -kampanjoihin. Taiteilijat ja aktiiviset kansalaiset ympäri maailmaa ovat puolustaneet vähemmistöjen oikeuksia, ympäristöoikeuksia ja ottaneet kantaa yhteiskunnallisiin epäkohtiin.

Taideaktivismin juuret paikantuvat 1960-luvun yhteiskunnalliseen liikehdintään, jossa naisten oikeudet, sodan ja rasmin vastaiset kansalaisoikeusliikkeet ja opiskelijaliikehdintä sisältävät performatiivisia ulottuvuuksia, luovat omia symbolejaan ja erilaisia vastarinnan poliittisia rituaaleja, kuten runoutta, performansseja, kulkueita tai graffitien maalaamista. Aktivistinen taide on usein osa julkista tilaa ja ulottuu myös gallerioiden ja taidemaailman instituutioiden ulkopuolelle, kuten kaduille tai luonnonympäristöihin. Poliittisesti muutosvoimaisella ja kantaaottavalla taiteella onkin tärkeä sija muun muassa ympäristönsuojelua, sukupuolen moninaisuutta, tasa-arvoa ja antirasismia ajavissa kamppailuissa. Taideaktivismi voi liittyä henkilökohtaiseen, poliittiseen tai sosiaalisen muutoksen ja voimaantumisen pyrkimykseen. Aktivismi taiteellisen työskentelyn muotona voi olla myös hiljaista ja haparoivaa, kokeilevaa ja etsivää. Joskus se voi johtaa yhteiskunnallisiin muutoksiin ja toisinaan se voi näyttäytyä hitaina ja ristiriitaisina voimina – myös epäonnistumisina.

Toivotamme kirjaamme tervetulleiksi kirjoitukset, joissa näkökulma on taiteilijan, tutkijan tai aktivistin. Vertaisarvioitujen tekstien lisäksi julkaisemme muutaman lyhyemmän, aktivistisia käytäntöjä avaavan tekstin. Artikkeleiden ja kirjoitusten yhteyteen on mahdollista sisällyttää 1–3 kuvaa. Kirjoittajien taustat voivat olla esimerkiksi visuaalisen kulttuurin tutkimuksen, kulttuurintutkimuksen, taiteellisen tutkimuksen, taidehistorian ja aktivistisen taiteen kentillä. Taideaktivismia voi tarkastella muun muassa sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, siirtolaisuuden, tasa-arvon, dekolonisaation, demokratian, haavoittuvuuden, ihmisoikeusloukkausten, valtiollisen väkivallan, feministisen tutkimuksen, sukupuolen ja seksuaalisuuden, rasmin ja ilmastomuutoksen konteksteissa.

Kirjassamme kysymme:

- Millaisia vaikutuksia taideaktivismilla on ajassamme?
- Missä taideaktivismi onnistuu, missä se on kenties epäonnistunut?
- Miten taideaktivismi nivoutuu kysymyksiin demokratian vahvistumisesta ja ihmisoikeuksien toteutumisesta?
- Millaista on osallistuva, yhteiskunnallinen taide ja kulttuuri tänään?
- Millaisin keinoin taide voi vaikuttaa aikamme kriiseissä?

Käsikirjoituksen lähettäminen

Lähetä noin yhden liuskan mittainen abstrakti ja työotsikko Niina Hämäläiselle viimeistään 28.2.2026 osoitteeseen niina.hamalainen@kalevalaseura.fi. Hyväksytyistä abstrakteista tiedotetaan maaliskuu-huhtikuun 2026 aikana.

Artikkelikäsikirjoitusten viimeinen jättöpäivä on 31.12.2026. Käsikirjoituksen kieli on suomi ja maksimipituus noin 20–25 sivua (ks. [kirjoitusohjeet](#)). Käsikirjoitusten sopivuus vuosikirjaan arvioidaan vielä ennen tieteellistä vertaisarviointia. Kirjan toimittavat Mari Mäkiranta, Jonna Tolonen ja Niina Hämäläinen.

Mikä on Kalevalaseuran vuosikirja?

Kalevalaseuran vuosikirja on vertaisarvioitu julkaisu, joka on ilmestynyt vuodesta 1921. Vuosikirjan kustantaa Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja se ilmestyy myös verkkokirjana SKS:n avoimen tieteen julkaisusarjassa.

Vuosikirja 106 julkistetaan lokakuun lopulla 2027 Kalevalaseuran kekrinpäivän seminaarissa. Kalevalaseura maksaa kirjoituspalkkion.

